

Wet verplichte GGZ

Beleidsplan

Eigenaar: K.M. Reijgwart
Auteur: Geneesheer Directeur samen met Beleidsmedewerkers Wvvgz
Versie: 2.0
Ingangsdatum: 1 februari 2023
Evaluatiedatum: 1 januari 2024

Inhoudsopgave

Informatie zorgaanbieder.....	3
1. Inleiding: de Wvggz en het beleidsplan	4
2. Verplichte zorg bij Tactus	6
2.1 Positie Geneesheer-Directeur	6
2.2 Overige actoren.....	8
2.3 Overgang vrijwillige naar verplichte zorg.....	10
2.4 Aanvragen van een maatregel	12
2.5 Uitvoeren van een maatregel.....	13
2.6 Melden onttrekking verplichte zorg.....	13
2.7 Wijzigen van een maatregel.....	14
2.8 Beëindigen van een maatregel.....	14
2.9 Evalueren en toetsen van verplichte zorg	14
2.10 Scholing	15
3. Locaties en verplichte zorg	16
3.1 Wonen en ambulantly	16
3.2 Klinisch	16
Bijlage A: Organogrammen Tactus	17
Bijlage B: Praktische invulling bij Tactus Wfz in Wvggz accommodatie	19
Onderzoek aan kleding, lichaam, woonruimte of post	19
Verlof, ontslag en overplaatsing bij Tbs met dwangverpleging of PIJ-maatregel	19
Verlof, ontslag en overplaatsing overige forensische cliënten	19
Beperkingen recht op bezoek, bewegingsvrijheid, communicatiemiddelen	19
Bijlage C: Overzicht locaties.....	21

Informatie zorgaanbieder

Stichting Tactus Verslavingszorg
Keulenstraat 3, 7418 ET Deventer

AGB code: 06290522

KvK nummer: 08149444

Locaties: <https://www.tactus.nl/adressen/>

Contactpersonen beleidsplan: beleidwvggz@tactus.nl en k.reijgwart@tactus.nl

1. Inleiding: de Wvggz en het beleidsplan

Dit beleidsplan is gebaseerd op artikel 2:2 Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (hierna: Wvggz). Dit artikel verplicht Tactus Verslavingszorg (hierna: Tactus) om op basis van de uitgangspunten van de wet een beleidsplan vast te stellen over de toepassing van verplichte zorg dat gericht is op het terugdringen en voorkomen van verplichte zorg en het zoeken naar alternatieven op basis van vrijwilligheid. Het beleidsplan dient ook aan te geven hoe Tactus zorg draagt voor continuïteit in de zorgverlening indien verplichte zorg overgaat naar zorg op basis van vrijwilligheid en andersom. Voorkomen moet immers worden dat de zorg tijdelijk stil komt te liggen of dat de overgang negatieve consequenties heeft op de gezondheid van betrokkene¹.

Verplichte zorg is zorg die ondanks verzet kan worden verleend op grond van een zorgmachtiging, een crisismaatregel, een machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel, een beslissing tot tijdelijke verplichte zorg voorafgaand aan een crisismaatregel of een beslissing tot tijdelijke verplichte zorg in een noodsituatie. Het doel van de Wvggz is het versterken van de rechtpositie van personen met een psychische stoornis aan wie tegen hun wil zorg wordt verleend, het voorkomen van dwang en de duur ervan beperken en het verhogen van de kwaliteit van verplichte zorg².

Centraal in de wet staat dat vrijwillige zorg het uitgangspunt is en dat verplichte zorg zoveel mogelijk moet worden voorkomen. Verplichte zorg kan alleen als uiterste middel (ultimum remedium) overwogen worden als er geen mogelijkheden voor vrijwillige zorg (meer) zijn. Dit veronderstelt een adequaat aanbod van vrijwillige zorg en het is dan ook aan Tactus om voldoende mogelijkheden voor vrijwillige zorg te bieden. De visie van Tactus op zorg is:

“Tactus staat voor de beste hulp en het beste herstel voor mensen met problemen en een stoornis in het gebruik van middelen, eten of een gedragsverslaving. Daarbij richt Tactus zich zoveel mogelijk op het beperken van de risico's voor de gezondheid, het welzijn en de veiligheid van onze doelgroepen en de samenleving als gevolg van middelengebruik en verslavingsgedrag. Bijkomende problematiek is veelal (milde) psychiatrische problematiek en/of (licht) verstandelijke beperking. Tevens biedt Tactus behandeling, begeleiding en toezicht aan cliënten die door hun verslaving in aanraking zijn gekomen met justitie³.”

Bij Tactus zijn ongeveer 5000 cliënten in behandeling op 45 verschillende locaties. De locaties van Tactus bestaan uit ambulante voorzieningen, (forensische) woonvoorzieningen en (forensische) verslavingsklinieken. Op 1 januari 2023 zijn er 60 cliënten bij Tactus in zorg met een Wvggz maatregel.

¹ De Wvggz spreekt over betrokkene, in dit beleidsplan wordt met betrokkene en cliënt dezelfde persoon bedoeld

² Memorie van toelichting bij wetsvoorstel Wvggz

³ [Zorgvisie Tactus Verslavingszorg](#)

Bij de toepassing van verplichte zorg moeten de volgende beginselen in de beoordeling worden meegenomen⁴ :

- er zijn geen voor betrokkene minder bezwarende alternatieven met het beoogde effect. De verplichte zorg is evenredig, gelet op het beoogde doel: er moet zoveel mogelijk worden gekozen voor de minst ingrijpende vorm van verplichte zorg (dat kan zijn ambulante opname accommodatie) en niet langer of frequenter dan noodzakelijk (subsidiariteits- en proportionaliteitsbeginsel);
- gekozen moet worden voor een toepassing waarvan verwacht wordt dat deze effectief is of kan zijn (effectiviteits- of doelmatigheidsbeginsel);
- de veiligheid - voor cliënt(en), medewerkers en derden in het algemeen - moet worden meegewogen;
- bij de verplichte zorg dient rekening te worden gehouden met de voorwaarden die noodzakelijk zijn om deelname van betrokkene aan het maatschappelijk leven te bevorderen (wederkerigheidsbeginsel);
- de wensen en voorkeuren van betrokkene moeten in beginsel worden gehonoreerd;
- bij de verplichte zorg worden zoveel mogelijk betrokken: de familie en directe naasten van betrokkene en de huisarts;
- de mogelijk nadelige effecten van de verplichte zorg op lange termijn voor betrokkene dienen steeds meegewogen te worden;
- de verplichte zorg moet in beginsel worden toegepast op basis van een multidisciplinaire richtlijn, die is gericht op de uitgangspunten van ultimum remedium, subsidiariteit en proportionaliteit, veiligheid van betrokkene en zorgverleners en het voorkomen van nadelige effecten op korte en lange termijn voor betrokkene.

De Wvggz geldt voor mensen bij wie een psychische stoornis leidt tot gedrag dat ernstig nadeel veroorzaakt voor henzelf of voor anderen. Naast de Wvggz is er de Wet zorg en dwang (Wzd). De Wzd regelt de rechten bij onvrijwillige zorg of onvrijwillige opname bij mensen met een verstandelijke beperking en mensen met een psychogeriatrische aandoening. Tactus biedt geen zorg vanuit de Wzd. Wel kunnen cliënten met een Wzd maatregel vrijwillig in zorg komen bij Tactus. Indien het nodig is kan Tactus de instelling begeleiden in de aanvraag van een zorgmachtiging. Andersom kan Tactus een Wzd maatregel voorbereiden ten gunste van vervolgzorg van cliënt bij een Wzd instelling. Wanneer de Wzd maatregel is uitgesproken door de rechter komt de zorgmachtiging te vervallen.

In dit beleidsplan wordt beschreven hoe Tactus bovenstaande punten binnen de organisatie vorm geeft en beschrijft voor alle betrokken partijen wat de visie van Tactus is op de omgang met verplichte zorg, welke voorwaarden daarbij gelden en welke voorzieningen Tactus biedt.

⁴ Artikel 2:1 Wvggz

2. Verplichte zorg bij Tactus

Het uitgangspunt van Tactus is dat verplichte zorg voorkomen moet worden. Pas als er geen alternatieven voor zorg op basis van vrijwilligheid zijn, kan verplichte zorg worden toegepast. Van verplichte zorg is sprake wanneer onder een door de rechter of burgemeester opgelegde maatregel zorg wordt geboden waartegen cliënt zich verzet. De Wvvgz biedt de kaders voor de verplichte zorg waarbinnen Tactus handelt.

Tactus heeft geen crisisdienst. Wanneer er sprake is van een crisissituatie wordt verwezen naar instellingen met een crisisdienst in de regio. Hierover zijn op bestuurlijk niveau afspraken gemaakt met andere GGZ-aanbieders.

2.1 Positie Geneesheer-Directeur

De Geneesheer-Directeur (hierna: GD) is aangewezen door en in dienst van de zorgaanbieder en verantwoordelijk voor de algemene gang van zaken op het terrein van zorg en de verlening van verplichte zorg⁵. De GD heeft een onafhankelijke positie ten opzichte van de Raad van Bestuur en houdt toezicht op de zorg. In bijlage A zijn de organogrammen van Tactus opgenomen.

De Wvvgz geeft de GD een aantal taken en verantwoordelijkheden. Zo is de GD krachtens de Wvvgz verantwoordelijk voor de “verlening van verplichte zorg en voor de algemene gang van zaken op het terrein van de zorg”. De verantwoordelijkheid voor verantwoorde dan wel goede zorg rust volgens de Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg (Wkkgz) op de Raad van Bestuur, die deze verantwoordelijkheid (binnen de door de Raad van Bestuur aangegeven kaders) kan delegeren aan de lijnorganisatie. De GD heeft met betrekking tot de toepassing van de Wvvgz een zelfstandige (publiekrechtelijke) bevoegdheid met bijbehorende plichten. De zorgaanbieder geeft de GD geen aanwijzingen met betrekking tot diens taakuitvoering op grond van Wvvgz⁶. Adequate invulling van de wettelijke taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de GD vraagt om een onafhankelijke en tegelijk goed in de organisatie verankerde positie van de GD. De zorgaanbieder draagt er zorg voor dat de GD diens taken op grond van de Wvvgz naar behoren kan uitvoeren en waarborgt de onafhankelijkheid van de GD bij de uitvoering van dienst taken op grond van deze wet.

De taken van de GD binnen de Wvvgz omvatten ook:

Tbs-dwangverpleging en PIJ-maatregel

Middels het schakelartikel 2.3 Wet forensische zorg (Wfz) kan een strafrechter overal in het straftraject een zorgmachtiging in gang zetten. Indien deze zorgmachtiging wordt afgegeven betreft

⁵ Artikel 1.1 lid 1 Wvvgz

⁶ artikel 2:3 lid 2 Wvvgz

het een reguliere Wvggz zorgmachtiging, waarbij de Minister van Justitie en Veiligheid gaat over verlof en ontslag (behoudens bij vrijspraak).

Bij de volgende maatregelen is wettelijk de inzet van de GD geregeld bij forensische cliënten:

1. Zorgmachtiging via strafrechter: GD betrokken conform Wvggz beleid.
2. Zorgmachtiging (regulier) i.c.m. strafrechtelijke titel: GD betrokken conform Wvggz beleid.
3. Tbs dwang en PIJ maatregel: vallen onder Hoofdstuk 9 Wvggz. GD is daardoor betrokken als bij ZM.
4. 'Overige' forensische titels: rol GD bij 8:14, 9:9 en bij 9:2 Wvggz.

Overige forensische titels

Het ingewikkelde van de samenloop tussen strafrecht en gezondheidsrecht is dat de wetten niet altijd op elkaar aansluiten. Bij sommige strafrechtelijke titels gelden ook bepalingen uit de Wvggz. In alle gevallen gelden de regels uit de Wet inzake de geneeskundige behandelingsovereenkomst (Wgbo), maar indien er over bepaalde onderwerpen voorschriften zijn in meer specifieke regelgeving (bijvoorbeeld Wzd) gaan die voor op de Wgbo.

De Wvggz heeft impact op cliënten met een strafrechtelijke titel. Met de komst van de Wvggz is de rechtspositie voor forensische cliënten veranderd. Met de Wvggz vallen de cliënten met Tbs dwangverpleging of een PIJ-maatregel die zijn opgenomen in een accommodatie onder Hoofdstuk 9 van de Wvggz. Voor overige forensische cliënten zijn een aantal artikelen van de Wvggz van toepassing verklaard. Dit zijn de artikelen die gaan over onderzoek aan kleding, lichaam en post (8:14 Wvggz), huisregels (8:15 Wvggz – geen rol GD), regels omtrent verlof, ontslag of overplaatsing (9:2 Wvggz) en beperkingen in het recht op bezoek, de bewegingsvrijheid en/of communicatiemiddelen (9:9 Wvggz). De uitwerking hiervan is opgenomen in bijlage B.

Naast bovenstaande taken en verantwoordelijkheden van de GD, houdt de GD intern toezicht op alle gebieden van zorg door en namens Tactus. De GD gebruikt voor het intern toezicht de toetsingskaders van de IGJ, landelijke wet- en regelgeving en beleidsstukken en protocollen van Tactus. Om er zorg voor te dragen dat de GD intern toezicht kan houden verstrekt Tactus informatiebronnen als interne audits, interne analyses en aanleveringen aan de IGJ en is de GD aanwezig bij verschillende overlegvormen. De GD sluit viermaal per jaar aan bij de Raad van Toezicht en heeft periodieke overleggen met onder andere de Raad van Bestuur, het managementteam, de cliëntenraad en de PVP van Tactus. Regionaal neemt de GD deel aan het periodieke regionale overleg van GD, OvJ, gemeenten en overige ketenpartners.

De GD geeft daar waar nodig gevraagd en ongevraagd advies aan de Raad van Bestuur over de inrichting en uitvoering van zorg door en namens Tactus. Tevens kan de GD signalen van tekortkomingen in de kwaliteit van zorg door en namens Tactus neerleggen bij de Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht van Tactus.

De GD wordt in diens werkzaamheden ondersteund door Bureau Verplichte Zorg (hierna: BVZ), beleidsmedewerkers en juridisch adviseurs. Er is altijd een GD beschikbaar. De GD wordt bij afwezigheid waargenomen door de daarvoor aangewezen psychiater binnen Tactus.

Maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag *mevrouw K.M. Reijgwart*
Woensdag *de heer W.M. Hol*

Ook buiten kantoortijden is de GD als achterwacht bereikbaar voor zaken m.b.t. de Wvggz.

2.2 Overige actoren

Binnen Tactus zijn naast de GD verschillende actoren betrokken bij de Wvggz.

Betrokkene

De Wvggz spreekt over betrokkene wanneer het gaat over de cliënt. Voor iedereen met een Wvggz titel biedt Tactus zorg (ook onverzekerden).

Curator en mentor

Wanneer een cliënt een curator of mentor heeft is het wettelijk verplicht dat deze op de hoogte gebracht wordt door Tactus. Voor de Wvggz betekent dit onder andere inspraak bij de inzet van verplichte zorg en aanwezigheid bij beoordelingen en hoorzittingen.

Familievertrouwenspersoon

De familievertrouwenspersoon (hierna: FVP) heeft (onder meer) de taak om de voor de continuïteit van zorg relevante familie en/of naasten te informeren, te adviseren en te ondersteunen tijdens de voorbereiding van een zorgmachtiging of tijdens het verlenen van verplichte zorg, alsmede om bijstand te verlenen in een klachtenprocedure. De FVP is onafhankelijk.

Huisarts

Tactus informeert de huisarts over het behandelverloop op voorwaarde dat cliënt hier toestemming voor heeft gegeven.

Naasten

Naasten zijn in de behandeling van cruciaal belang voor het creëren van een veilige omgeving voor cliënten. Naasten worden bij de behandeling betrokken op voorwaarde dat cliënt hier toestemming voor heeft gegeven.

Officier van Justitie

De Officier van Justitie (OvJ) is belast met het aanwijzen van een GD om de voorbereiding van een zorgmachtiging op zich te nemen. Verder heeft de OvJ een beslissende rol in het aanvragen, wijzigen en beëindigen van een maatregel.

Onafhankelijk psychiater

De onafhankelijke psychiater beoordeelt cliënt en stelt een medische verklaring op.

Patiëntvertrouwenspersoon

De patiëntvertrouwenspersoon (hierna: PVP) biedt advies en bijstand aan mensen met een psychische aandoening die ambulante verplichte zorg krijgen of verplicht zijn opgenomen omdat zij een gevaar vormen voor zichzelf of voor anderen. Ook mensen die vrijwillig zijn opgenomen in een ggz-instelling kunnen terecht bij de PVP. De PVP is onafhankelijk. De PVP ondersteunt deze mensen bij het verwezenlijken van hun rechten. De cliënt bepaalt zelf of hij advies en bijstand van een PVP wil. De PVP kan bijvoorbeeld helpen bij:

- het opstellen van een zelfbindingsverklaring;
- het opstellen, evalueren en actualiseren van een zorgkaart of zorgplan;
- de voorbereiding, uitvoering en beëindiging van een crisismaatregel of zorgmachtiging;
- een klachtprocedure.

Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor de algehele gang van zaken binnen Tactus. Alle zaken die betrekking hebben op de beleidsvorming van Tactus behoren tot de verantwoordelijkheid van de Raad van Bestuur. De GD heeft een signalerende en adviserende rol naar de Raad van Bestuur.

Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht houdt toezicht op het algemeen beleid, de algemene gang van zaken binnen de stichting en de wijze waarop de Raad van Bestuur de stichting bestuurt.

Zorgverantwoordelijke

De zorgverantwoordelijke is verantwoordelijk voor het verlenen van de verplichte zorg aan de cliënt. Als zorgverantwoordelijke in de zin van de Wvvgz kunnen binnen Tactus optreden:

- GZ-psycholoog
- klinisch neuropsycholoog
- klinisch psycholoog
- psychiater
- verpleegkundig specialist
- verslavingsarts

2.3 Overgang vrijwillige naar verplichte zorg

Wanneer vrijwillige zorg niet (meer) mogelijk is en het wel noodzakelijk is dat zorg geboden wordt, kan na een uitvoerig en kritisch proces overgegaan worden op verplichte zorg. Verplichte zorg zal slechts als 'ultimum remedium' worden ingezet.

Alvorens daadwerkelijk over te gaan tot de aanvraag van verplichte zorg, is de inzet van assertieve zorg (voorheen bemoeizorg) een mogelijkheid waarbij professionals proberen zorgwekkende situaties om te buigen naar een betere situatie. Hierbij wordt er geprobeerd om zonder juridische maatregel iemand zorg te laten accepteren. Deze vorm van assertieve zorg bestaat er in verschillende gradaties, van actief contact maken tot drang.

Verder is binnen het kader van een juridische maatregel assertieve zorg mogelijk. Dit betreft een zogenaamde 'als, dan' constructie. Het is bijvoorbeeld nog steeds mogelijk dat iemand thuis verblijft en medicatie gebruikt, met de afspraak dat als hij dit niet doet, verplichte opname het mogelijke gevolg is. Tijdens een verplichte opname is ook assertieve zorg mogelijk. Iemand kan bijvoorbeeld van vrijheden gebruik maken als hij/zij de pinpas en telefoon vooraf bij de staf afgeeft, of als hij/zij na de vrijheden een ademonderzoek laat afnemen. Er is sprake van assertieve zorg, omdat er druk wordt uitgeoefend en er een zekere mate van beperking van de autonomie is. Verplichte zorg is zorg die ondanks verzet wordt toegepast en waarbij er geen enkele keuzevrijheid meer is. Daar is bij assertieve zorg geen sprake van: als iemand bijvoorbeeld orale medicatie neemt om een injectie te voorkomen, dan is er sprake van een forse beperking van de autonomie, maar niet van actief verzet.

Tijdens de overweging van een zorgmachtiging komen cliënt, diens (regie)behandelaars en betrokken (externe) partijen bijeen in een multidisciplinair overleg. In dit overleg wordt de balans opgemaakt. Wanneer de conclusie is dat er geen mogelijkheden meer zijn tot vrijwillige zorg, kan een aanvraag voor verplichte zorg worden gedaan. De uitkomsten worden besproken met cliënt.

Tijdens de overweging van een crisismaatregel staat voorop dat het toestandbeeld van cliënt dusdanig is dat er binnen 24 uur zorg geboden moet worden waartegen cliënt zich verzet. Verdere procedure conform artikel 7:1 Wvvgz wordt gevolgd.

Het kan zijn dat de overwegingen tot verplichte zorg niet binnen Tactus plaatsvinden. Bijvoorbeeld wanneer cliënt tijdelijk in zorg komt bij Tactus of wanneer de Officier van Justitie Tactus heeft aangewezen een zorgmachtiging voor te bereiden.

Tactus hanteert de wettelijke uitgangspunten ten aanzien van de aanvraag, uitvoer en beëindiging van verplichte zorg:

- Er is sprake van een psychische stoornis of stoornissen, leidend tot gedrag dat ernstig nadeel veroorzaakt.
- Vrijwillige zorg is niet mogelijk of onvoldoende gebleken om het nadeel weg te nemen.

- Verplichte zorg is de enige manier om het nadeel weg te nemen (subsidiariteit), staat in verhouding tot het op te lossen ernstig nadeel (proportionaliteit) en is effectief (doelmatigheid).

De legitimatie voor het inzetten van verplichte zorg is gelegen in:

- Een zorgmachtiging
In een door de rechter afgegeven zorgmachtiging staat beschreven in welke omstandigheden, welke verplichte zorg mag worden toegepast.
- Een (voortgezette) crisismaatregel
In een door de burgemeester opgelegde crisismaatregel staat aangegeven onder welke condities en welke verplichte zorg mag worden uitgevoerd. De rechter kan de crisismaatregel voortzetten.
- Tijdelijk verplichte zorg in noodsituaties
Naast verplichte zorg die is opgenomen in het behandelplan, kan er sprake zijn van 'tijdelijke verplichte zorg in noodsituaties', die maximaal drie dagen kan worden ingezet. Het gaat om tijdelijke toepassing van verplichte zorg ter afwending van een noodsituatie.

In de Wvvgz is vastgelegd welke vormen van verplichte zorg er zijn:

- a. Het toedienen van vocht, voeding en medicatie, alsmede het verrichten van medische controles of andere medische handelingen en therapeutische maatregelen, ter behandeling van een psychische stoornis.
- b. Beperking in de bewegingsvrijheid om te gaan en staan waar hij wil binnen een gebouw, of door lichamelijke fixatie. Bijvoorbeeld: doordat de aanwezige hulpverleners de cliënt wel in de woonkamer maar niet in de keuken toelaten, of dat zij hem tijdelijk vastpakken en vasthouden.
- c. De cliënt kan in een speciaal ingerichte, afgesloten kamer worden geplaatst of in zijn kamer worden ingesloten.
- d. Er kan toezicht op de cliënt worden gehouden. Bijvoorbeeld: door middel van een camera.
- e. Onderzoek aan kleding of lichaam. De cliënt kan aan zijn lichaam worden onderzocht of aan de kleren die hij draagt. Hij mag niet in lichaamsholtes, zoals de mond, worden onderzocht.
- f. De woning of verblijfplaats van de cliënt
- g. Kan worden onderzocht op de aanwezigheid van middelen die zijn gedrag beïnvloeden of gevaarlijke voorwerpen.
- h. Er kan worden gecontroleerd op de aanwezigheid van middelen die het gedrag beïnvloeden of andere gevaarlijke voorwerpen. Deze kunnen worden afgenomen. Bijvoorbeeld: alcohol of een mes.
- i. Beperking in de vrijheid om het leven in te richten. De cliënt moet iets verplicht bijwonen of juist laten. Bijvoorbeeld: telefoon, internet of bepaalde sociale media niet mogen gebruiken.
- j. Beperking van bezoek.
- k. Opname in een accommodatie. De cliënt kan verplicht opgenomen worden in een instelling voor geestelijke gezondheidszorg.

- I. Ontnemen van de vrijheid van cliënt door hem over te brengen naar een plaats die geschikt is voor tijdelijk verblijf.⁷

Binnen Tactus kan niet op alle locaties elke vorm van verplichte zorg worden uitgevoerd. Binnen de klinieken zijn andere dwangmaatregelen mogelijk dan in de woonvoorzieningen en ook ambulante zijn er andere mogelijkheden.

Voorwaarde voor het inzetten van dwangmaatregelen is wel dat deze vorm van verplichte zorg in de zorgmachtiging of crisismaatregel is opgenomen. Zoals al eerder aangegeven is het uitgangspunt bij de inzet van verplichte zorg dat er gekozen wordt voor de minst ingrijpende vorm van verplichte zorg.

2.4 Aanvragen van een maatregel

Na de overweging tot een zorgmachtiging motiveert de regiebehandelaar aan de GD waarom verplichte zorg nodig is. Dit doet hij middels een aanvraagformulier. Gedurende het aanvraagproces van verplichte zorg wordt gestreefd naar nauw contact met cliënt en de betrokken partijen, waaronder een curator of mentor indien daar sprake van is, de huisarts van cliënt en eventuele naasten. De FVP kan naasten ondersteunen in dit proces. Er wordt zoveel mogelijk uitgegaan van ieders wensen en behoeften met die van cliënt voorop. Wanneer cliënt een zelfbindingsverklaring heeft wordt deze meegenomen bij de aanvraag en is daarmee onderdeel van de zorgmachtiging⁸.

Cliënt krijgt de mogelijkheid om een eigen plan van aanpak te schrijven conform artikel 5:5 Wvvgz. Dit betekent dat het verzoek tot het schrijven van een eigen plan van aanpak alleen afgewezen kan worden door de GD indien:

- a. hij van oordeel is dat het ernstig nadeel zich niet verdraagt met uitstel van de voorbereiding van een zorgmachtiging;
- b. betrokkene eerder in staat is gesteld zelf een plan van aanpak op te stellen en dat niet is gelukt (art. 5:5 Wvvgz).

Bij het schrijven van een eigen plan van aanpak kan cliënt ondersteuning krijgen van familie, naasten, PVP en cliëntenorganisaties.

Wanneer het plan wordt goedgekeurd, houdt de aanvraag voor verplichte zorg op. Er wordt dan gestreefd het plan zo goed mogelijk na te leven. Wanneer er sprake is van een toename in het ernstig nadeel kan verplichte zorg opnieuw overwogen worden.

Wanneer het plan wordt afgewezen komen wensen en behoeften van cliënt terug in het zorgplan en de zorgkaart. In het zorgplan worden voorwaarden besproken die nodig zijn voor deelname aan maatschappelijk leven. Contact met verschillende gemeenten is hiervoor noodzakelijk.

⁷ De vorm van verplichte zorg benoemd onder k. is alleen mogelijk bij een crisismaatregel

⁸ Artikel 4:1 Wvvgz

Vanuit het uitgangspunt van proportionaliteit worden de nadelige effecten voor cliënt op lange termijn besproken. De nadelige effecten hebben met name betrekking op een gedwongen opname. Deze uitkomsten worden ook vastgelegd in het zorgplan. Binnen Tactus zijn er twee gesloten klinieken. Daar de forensische verslavingskliniek Piet Roordakliniek Zutphen niet beschikt over een afzonderingsruimte moet bij noodzaak tot insluiten uitgeweken worden naar de Intensieve Behandelkliniek die over een afzonderingsruimte en Extra Beveiligde Kamer beschikt.

2.5 Uitvoeren van een maatregel

Ook tijdens de uitvoer van een Wvvgz maatregel staat vrijwillige zorg voorop. Wat vrijwillig kan, wordt vrijwillig gedaan. Voorafgaand aan de uitvoering van verplichte zorg worden de doelmatigheid, proportionaliteit, subsidiariteit en veiligheid afgewogen. Deze afwegingen worden gedeeld met cliënt conform artikel 8:9 Wvvgz of, in noodsituaties, conform artikel 8:11-8:13 Wvvgz.

Tijdens de uitvoer van verplichte zorg wordt er zoveel mogelijk ingezet op eigen regie van cliënt om deze te betrekken in de zorg. Daarbij wordt cliënt gestimuleerd deel te blijven nemen aan het maatschappelijk leven. Hiertoe wordt samenwerking met externe partijen gezocht. Indien mogelijk kan cliënt deelnemen aan een vorm van dagbesteding. De voorwaarden voor het uitvoeren van ambulante verplichte zorg zijn nog in ontwikkeling. Ambulante verplichte zorg betreft op dit moment een zeer klein aantal cliënten.

2.6 Melden onttrekking verplichte zorg

Een ongeoorloofde afwezigheid (hierna: OA) wordt in wet en regelgeving ook wel een onttrekking genoemd. Daarnaast wordt er soms gesproken over een vermissing, wanneer de verblijfplaats van de cliënt onbekend is. Voordat van een vermissing wordt gesproken, wordt eerst geprobeerd telefonisch contact te leggen met de cliënt en diens omgeving, in een poging de verblijfplaats te achterhalen.

Er is sprake van een onttrekking als er aan een cliënt geen verplichte of forensische zorg meer kan worden verleend, omdat de cliënt bij zijn behandelaren buiten beeld geraakt is en het wel nodig is dat zorg wordt verleend. Van een onttrekking is onder andere sprake als betrokkene:

- wegloopt uit de accommodatie;
- na een tijdelijke onderbreking niet is teruggekeerd naar de accommodatie;
- zich niet meldt voor ambulante verplichte zorg op de polikliniek;
- niet op het afgesproken tijdstip op het afgesproken verblijfadres is voor (ambulante) verplichte zorg.

Bij OA van een cliënt waarbij een toezichthouder (reclassering) betrokken is, dient nauw overleg plaats te vinden met de toezichthouder, aangezien iedere partij zijn eigen verantwoordelijkheden heeft voor het melden.

- Vanuit de Wfz dient de toezichthouder de OA te melden bij het Ministerie en de OvJ.

- Vanuit hoofdstuk 9 van de Wvggz is de GD primair verantwoordelijk voor de melding van de OA bij de (Wvggz) Officier van Justitie. Dit gebeurt eens per maand.

Een onttrekking aan zorg in het kader van de Wvggz wordt door de GD gemeld aan de officier van justitie. Betreft het een onttrekking waar zorgen over zijn, dan wordt dat erbij vermeld.

Als er sprake is van een urgente vermissing, bijv. (levens)gevaar, wordt de vermissing door of namens de GD gemeld via 112. Te denken valt aan situaties waarbij cliënt dringend medicatie nodig heeft of het risico loopt een misdrijf te plegen of misbruikt te worden.

Verder worden alle vermissingen door of namens de GD via het portaal gemeld op www.politie.nl/vermissing.

2.7 Wijzigen van een maatregel

Wanneer tijdens het uitvoeren van een voortgezette crisismaatregel of zorgmachtiging blijkt dat de maatregel niet aansluit bij de zorgbehoefte, kan de maatregel gewijzigd worden. De zorgverantwoordelijke dient een gemotiveerde aanvraag in bij de GD. De GD toetst deze aanvraag op doelmatigheid, proportionaliteit, subsidiariteit en veiligheid. Wanneer aan deze voorwaarden wordt voldaan dient de GD een aanvraag tot wijziging van de maatregel met eigen advies en een gewijzigd zorgplan in bij de OvJ. De OvJ neemt de aanvraag in behandeling. Indien de OvJ instemt dient hij onverwijld een verzoekschrift tot wijziging in bij Rechtbank. De Rechtbank doet vervolgens een uitspraak⁹.

2.8 Beëindigen van een maatregel

Wanneer tijdens het uitvoeren van de Wvggz maatregel blijkt dat niet meer aan de uitgangspunten van verplichte zorg wordt voldaan, wordt een Wvggz maatregel beëindigd. De beslissing daartoe wordt genomen door de GD die zich laat informeren door betrokken partijen en naasten. De beëindiging van een Wvggz maatregel wordt uitgevoerd conform artikel 8:18 Wvggz. Cliënt kan daarna gebruik blijven maken van zorg in een vrijwillig kader. Ook kan

2.9 Evalueren en toetsen van verplichte zorg

Verplichte zorg mag niet langer dan nodig worden toegepast. Er dient in beginsel voor de minst ingrijpende vorm van verplichte zorg te worden gekozen en voor een toepassing waarvan verwacht wordt dat deze effectief is. De veiligheid moet hierbij worden meegewogen. De zorg moet gericht zijn op het terugdringen van verplichte zorg. Belangrijk daarbij is dat in principe steeds de voorkeur van cliënt moet worden meegewogen.

⁹ Dwang in de zorg, 2022

Evaluaties

De evaluatie van de verplichte zorg wordt in een multidisciplinair overleg besproken. Indien daar aanleiding voor is, wordt de evaluatie nabesproken met de GD.

Bij klinische behandeling wordt ten minste maandelijks geëvalueerd en bij ambulante behandeling ten minste eens per drie maanden. De evaluaties worden met cliënt en/of diens vertegenwoordiger besproken. Zo nodig wordt het zorgplan (in overleg met cliënt en/of diens vertegenwoordiger) geactualiseerd en aangepast op de ontwikkelingen en wordt er tevens een beslissing genomen of de zorg wordt gecontinueerd, opgeschaald of afgeschaald.

Verder worden dagelijks tot wekelijks de vrijheden, waaronder verloven, geëvalueerd.

Interne analyse

Maandelijks wordt er een interne analyse opgesteld met daarin een grafische weergave van het aantal maatregelen binnen Tactus en de ingezette verplichte zorg.

Interne audit

Elk half jaar wordt er over de voorgaande twee kwartalen een interne audit gedaan naar de ingezette verplichte zorg.

Aanlevering IGJ

Minimaal eenmaal per jaar deelt Tactus gegevens over de Wvggz met de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) conform artikel 8:24 Wvggz. Deze analyse wordt besproken met de Centrale Cliëntenraad van Tactus. Met de analyse evalueert Tactus de Wvggz op organisatieniveau.

2.10 Scholing

Voor het borgen van de kwaliteit van de zorg zijn en worden medewerkers van Tactus getraind op het gebied van de Wvggz. Belangrijke thema's daarbij zijn het voorkomen van verplichte zorg en de uitvoering en evaluatie van de Wvggz.

3. Locaties en verplichte zorg

3.1 Wonen en ambulant

Indien verplichte zorg noodzakelijk is, wordt onderzocht of deze ambulant kan worden verleend. De ingezette middelen zullen proportioneel zijn en de verlening van de verplichte zorg zal onder veilige omstandigheden moeten plaatsvinden, zowel voor de betrokkene, zijn/haar omgeving, als de medewerkers van Tactus.

3.2 Klinisch

Tactus zet klinische zorg in wanneer er sprake is van medisch noodzakelijk verblijf en om de veiligheid van cliënt en/of van anderen te garanderen. Bij opname geldt dat de voorkeur ligt bij 'vrijwillige opname', indien dat niet mogelijk is wordt overgegaan tot 'verplichte klinische zorg'.

Het beveiligingsniveau van de kliniek, alsmede wel of niet voorhanden zijn van extra beveiligde kamers, meer of minder uitgebreide medische voorzieningen en wel of niet afsluitbare ruimten geeft hierbij grenzen en mogelijkheden aan.

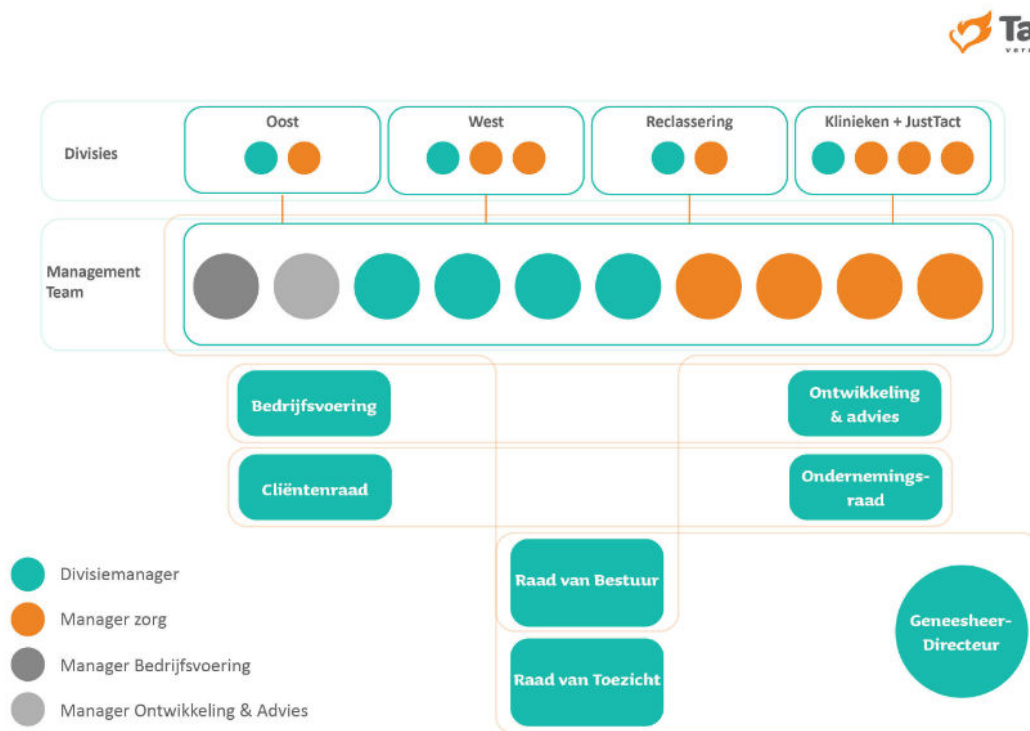
Niet alle accommodaties van Tactus zijn voldoende uitgerust om alle vormen van verplichte zorg toe te passen. Er kan in alle Tactus-klinieken verplichte zorg worden gegeven, maar niet overal kunnen alle dwangmaatregelen als insluiting worden toegepast. De enige kliniek binnen Tactus waar alle vormen van verplichte zorg die Tactus heeft aangegeven, worden uitgevoerd, is de IBK te Zutphen.

Bij klinische behandeling wordt altijd rekening gehouden met het benodigde beveiligingsniveau. De aangewezen accommodatie voor opname zal derhalve afhankelijk zijn van het benodigde beveiligingsniveau, zoals aangegeven in het zorgplan. Het kan voorkomen dat uitgeweken moet worden naar een accommodatie met een hoger beveiligingsniveau bij een andere instelling. Dit vindt plaats middels een constructie van onderaannemerschap. Binnen Tactus wordt een beslissing genomen over de financiële haalbaarheid hiervan.

In bijlage C zijn de vormen van verplichte zorg aangegeven per Tactus locatie. Deze locaties zijn opgenomen in het landelijke locatieregister.

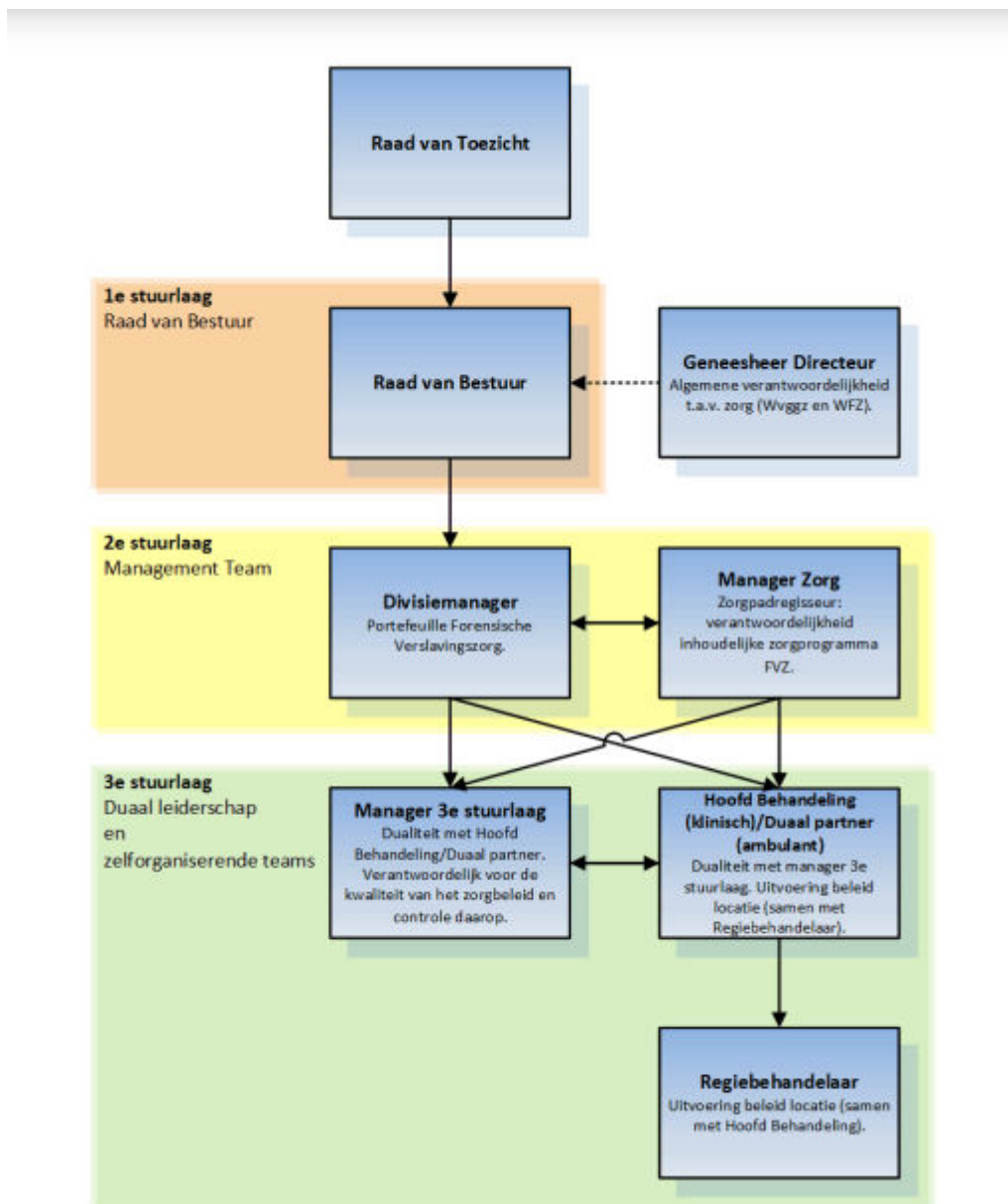
Bijlage A: Organogrammen Tactus

Organogram Tactus¹⁰



¹⁰ [Divisies en afdelingen | Werkplek Tactus](#)

Organogram Tactus Forensische Verslavingszorg¹¹



¹¹ Organogram Forensische Verslavingszorg Tactus (Versie 2) Onderdeel Zorgprogramma FVZ

Bijlage B: Praktische invulling bij Tactus Wfz in Wvggz accommodatie

Onderzoek aan kleding, lichaam, woonruimte of post

Bij het gegronde vermoeden van aanwezigheid binnen de accommodatie van voorwerpen die betrokkene niet in zijn bezit mag hebben of die ernstig nadeel veroorzaken, ter voorkoming van een noodsituatie, een beslissing nemen tot onderzoek aan kleding of lichaam van betrokkene, van de woonruimte binnen de accommodatie van betrokkene, dan wel van poststukken afkomstig van of bestemd voor betrokkene die in een accommodatie verblijft, maar alleen in aanwezigheid van betrokkene.

Deze maatregelen zijn vaak standaard in het zorgplan opgenomen. Is de cliënt het er op dat moment mee eens, dan hoeft op schrift stellen niet. Verzet hij zich ertegen, dan geldt de 8:14 Wvggz procedure. Dit houdt in dat de zorgverantwoordelijke de beslissing op schrift stelt, de beslissing voorziet van een schriftelijke motivering, dit uitreikt aan de cliënt en hem/haar daarbij ook schriftelijk in kennis stelt van de klachtwaardigheid van de beslissing en de mogelijkheid van advies en bijstand door de PVP. Daarnaast stelt de zorgverantwoordelijke BVZ (inclusief GD) op de hoogte van de beslissing. BVZ geeft de vertegenwoordiger en de advocaat een afschrift van de beslissing.

Verlof, ontslag en overplaatsing bij Tbs met dwangverpleging of PIJ-maatregel

Bij cliënten met Tbs met dwangverpleging of een PIJ-maatregel wordt de GD betrokken bij de voortgang van de behandeling. Indien de GD van oordeel is dat voldaan is aan de criteria voor het verlenen van verlof of ontslag, dan wel dat betrokkene, aan wie tevens een justitiële titel die strekt tot vrijheidsbeneming is opgelegd, in aanmerking komt voor overplaatsing, verzoekt hij Onze Minister van Veiligheid en Justitie daartoe een beslissing te nemen.

Verlof, ontslag en overplaatsing overige forensische cliënten

De beoordeling over verlof, ontslag en overplaatsing bij overige forensische cliënten ligt bij de hoofdbehandelaar (als 'verlengde arm' van de GD). De GD wordt geconsulteerd bij complexe en/of mediagevoelige casussen.

Beperkingen recht op bezoek, bewegingsvrijheid, communicatiemiddelen

Een beperking op het ontvangen van bezoek, in het recht op bewegingsvrijheid in en rond de accommodatie of in het recht op het vrij gebruik van communicatiemiddelen wordt opgelegd door de zorgverantwoordelijke, indien deze geen psychiater is in afstemming met de GD (dit is een wettelijke verplichting die in de praktijk nader uitgewerkt moet worden).

Deze maatregelen zijn vaak standaard in het zorgplan (en in sommige gevallen in de huisregels) opgenomen. Is de cliënt het er op dat moment mee eens, dan hoeft op schrift stellen niet. Bij het toepassen van deze beperkingen is artikel 8:9 van overeenkomstige toepassing.

De zorgverantwoordelijke stelt de beslissing dan op schrift, voorziet de beslissing van een schriftelijke motivering, reikt dit uit aan de cliënt inclusief de informatie over de klachtwaardigheid van de beslissing en de mogelijkheid van advies en bijstand door de PVP. Daarnaast stelt de zorgverantwoordelijke BVZ (inclusief GD) op de hoogte van de beslissing.

BVZ geeft de vertegenwoordiger en de advocaat een afschrift van de beslissing en stelt hen schriftelijk in kennis van de klachtwaardigheid van de beslissing en de mogelijkheid van advies en bijstand door de PVP en de FVP.

De zorgaanbieder, GD en zorgverantwoordelijke leggen geen beperkingen op in het contact van betrokkene met de vertegenwoordiger, de inspectie of de justitiële autoriteiten.

Bijlage C: Overzicht locaties

Locatie	vestigings- nummer	Wvggz accom- modatie	vocht voeding medicatie	beperken bewegings- vrijheid	insluiten	toezicht	onderzoek kleding lichaam	onderzoek woonruimte	controleren middelen	beperken eigen leven	beperken bezoek	tijdelijk verblijf
Klinieken												
Dr. Slotlaan 16, Rekken	22649751	ja	ja	ja	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Jachtlaan 16, Apeldoorn	22622586	ja	ja	ja	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Piet Heinstraat 27, Zutphen	22657304	ja	ja	ja	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Raiffeisenstraat 40, Enschede	22636773	ja	ja	ja	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Verlengde Ooyerhoekseweg 30, Zutphen	29475538	ja	ja	ja	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Willem Dreesstraat 5, Zutphen	32183682	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Woonvoorzieningen												
Adastraat 4, Almelo	41100026	nee	ja	ja	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Bothastraat 16, Hengelo	22642781	nee	ja	ja	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Egelantier 37, Brummen	41117050	nee	ja	ja	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Hengelosestraat 104, Enschede	22636781	nee	ja	ja	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Hengelosestraat 40, Enschede	47495766	nee	ja	ja	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Henri Dunantlaan 2, Apeldoorn	22622594	nee	ja	ja	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Oostburgweg 34, Enschede	41106768	nee	ja	ja	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Pannekoekendijk 17, Zwolle	32183704	nee	ja	ja	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Vlierstraat 762, Enschede	41100336	nee	ja	ja	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Vordenseweg 12, Warnsveld	22655794	nee	ja	ja	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Ambulant												
Balinkesstraat 4, Winterswijk	39744701	nee	ja	nee	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Bothastraat 18, Hengelo	41099397	nee	ja	nee	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Brink 40, Deventer	22633030	nee	ja	nee	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Burgtstraat 2, Harderwijk	22641688	nee	ja	nee	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Dokter Stolteweg 58, Zwolle	22658408	nee	ja	nee	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Gildestraat 1, Kampen	41117042	nee	ja	nee	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Houtwal 5, Zutphen	22657312	nee	ja	nee	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Linie 620, Apeldoorn	47089067	nee	ja	nee	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Parkweg 1, Hardenberg	41116232	nee	ja	nee	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Polstraat 10, Deventer	22633405	nee	ja	nee	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Raiffeisenstraat 75, Enschede	29414164	nee	ja	nee	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Ripperdastraat 8, Enschede	22635025	nee	ja	nee	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Wierdensestraat 32, Almelo	22620974	nee	ja	nee	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Wierdensestraat 32A, Almelo	22620966	nee	ja	nee	nee	nee	ja	ja	ja	ja	ja	ja